

КАФЕДРА ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ МУЗИКИ

Музична критика: теорія та методика

Освітній ступінь «Бакалавр»
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»
Музикознавство

Курс	4
Семестр	7, 8

Статус Обов'язкова

ECTS	5
Годин	150
Лекційні	34
Семінарські	34
Самостійна робота	48
Індивідуальні заняття	34

Форма контролю Іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Зінькевич Олена Сергіївна, докторка мистецтвознавства, професорка, професорка кафедри історії світової музики Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=ryMIS48AAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate
e-mail	maiburova.e@gmail.com

★ ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ.

Курс «Музична критика: теорія та методика» є авторським курсом, який спрямований на підготовку до майбутньої *практичної* діяльності в галузі критики. Професія музичного критика – одна з найважливіших галузей прикладного (практичного) музикознавства. Вона вимагає активного ставлення до сучасного музичного процесу, вміння орієнтуватися в ньому, вірно оцінювати його явища.

Знання та навички, набуті завдяки курсу “Музична критика: теорія та методика”, збагачують професійну оснащеність музикознавців. Орієнтація в музичній сучасності,

усвідомлення основних принципів і критеріїв оціночних суджень – важливі фактори їх майбутньої діяльності, незалежно від конкретної галузі, в якій вони працюватимуть (критична, лекційна, редакторська, викладацька, наукова тощо).

Критичне осмислення музичних подій передбачає глибокі знання в обсязі всього комплексу музично-історичних та теоретичних дисциплін, теорії та історії виконавства, суміжних гуманітарних наук. Критик активізує у своїй діяльності досягнення сучасного музикознавства, музичної естетики, соціології, психології, комунікативістики.

Серед пріоритетів курсу – орієнтація на найостанніші події сучасного музичного життя. Від студентів очікується відповідальне ставлення до навчального процесу, активна участь у семінарських заняттях, творча й плідна практика в сфері журналістики, обумовлена навчальною програмою.

*** МЕТА КУРСУ:**

Підготувати майбутніх музикознавців до самостійної діяльності в галузі музичної критики.

*** ЗАВДАННЯ КУРСУ:**

Орієнтуючись на події сучасного музично-історичного процесу навчити:

- застосовувати музично-критичні навички у практичній діяльності;
- самостійно оцінювати явища сучасного музичного життя, обираючи релевантні аксіологічні параметри;
- вибудувати контексти оцінюваного мистецького явища;
- працювати з критичними джерелами, поточною пресою як засобами формування власного професійного ставлення до музичної сучасності;
- брати активну участь в сучасному музичному процесі (публікація критичних відгуків на музичні події, робота в прес-групах фестивалів тощо).

Курс «Музична критика: теорія та методика» складено із урахуванням:

- сучасного наукового дискурсу в галузі журналістики та критики,
- власного практичного досвіду музично-критичної діяльності,
- власних наукових досліджень з теорії та історії музичної критики,
- власного практичного досвіду багаторічного читання курсу в НМАУ ім.П.І.Чайковського, узагальненого у навчальному посібнику (у співавторстві з професором Ю.І.Чеканом) „Музична критика: теорія та методика” (Чернівці, 2007), схваленого Міністерством культури України для використання в навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів культури і мистецтв III та IV рівнів акредитації (Протокол №3 від 30.06.2006 р.).

Основні завдання курсу «Музична критика: теорія та методика» визначені необхідністю сформуванню у студентів-музикознавців наступні **компетентності**.

Загальні:

- Здатність до абстрактного та історичного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні:

- Розуміння специфіки музично-критичної діяльності.
- Вміння застосовувати музично-критичні навички у практичній діяльності.
- Знання з методології, теорії та історії музичної критики.
- Вміння самостійно оцінювати явища сучасного музичного життя, обираючи релевантні аксіологічні параметри.
- Вміння самостійно вибудувати контексти оцінюваного мистецького явища.
- Вміння самостійно працювати з музично-критичними, літературно-критичними, театральнo-критичними джерелами, поточною пресою як засобами формування власного професійного ставлення до музичної сучасності.
- Залучення до активної участі в сучасному музичному процесі (публікація критичних відгуків на музичні події, робота в прес-групах фестивалів тощо)
- Здатність самостійно практично працювати у пресі.

Критичне осмислення музичних подій передбачає глибокі знання в обсязі всього комплексу музично-історичних та теоретичних дисциплін, теорії та історії виконавства, суміжних гуманітарних наук. Критик активізує у своїй діяльності досягнення сучасного музикознавства, музичної естетики, соціології, психології, комунікативістики. Від нього вимагається:

- Добра орієнтація в сучасному музичному процесі;
- Глибока професійна обізнаність в сфері методології, теорії та історії музичної критики (знайомство з практичним досвідом критиків різних країн та епох, знання теорії загальнохудожньої та музичної критики);
- Практичне оволодіння всією жанровою номенклатурою музичної критики та журналістики (анотація, кореспонденція, інтерв'ю, рецензія, нарис, портрет, проблемна стаття, полемічна репліка, виступ на дискусії тощо);
- Досвід практичної роботи в пресі (публікації в різних типах періодичних видань), на радіо і телебаченні, в електронних ЗМІ;
- Вільне володіння літературною мовою.

Перераховані вимоги формують комплекс **знань та умінь**, якими студент повинен оволодіти в результаті вивчення курсу.

Оскільки курс спрямований на підготовку студентів до *практичної* діяльності в галузі критики, *історія* критики (інформація про яку входить тією чи іншою мірою до відповідних курсів історії музики) представлена в мінімальному розмірі і переважно в семінарських заняттях, де аналізується досвід видатних музичних критиків.

Курс постійно оновлюється завдяки залученню найновіших досліджень, врахування зміни соціокультурної ситуації та комунікативних реалій.

* СТРУКТУРА КУРСУ

ПЕРЕЛІК ТЕМ:

Специфіка музичної критики як галузі прикладного музикознавства

Функції критики.
Типологія критики
Цінність та оцінка.
Критерії оціночного судження
Доведення та аргументація
Історія критики в особах.
Письменники-критики
Композитори-критики
Цільові вектори музично-критичної практики.
Обумовленість можливих жанрових рішень.
Підготовчі етапи роботи над критичним опусом
Літературна іпостась музичної критики
Заголовок та його функція.
Композиційні та стилістичні особливості різних критичних жанрів.
Стиль критика
Об'єкти уваги критика в музичному театрі
Компоненти музичного спектаклю
Основні проблеми сучасного музичного театру в Україні (аналіз поточних публікацій).
Семінари:
Музично-критична думка в країнах Європи
З історії музично-критичної думки в Україні
Письменники-критики
Композитори-критики
Дискусії—обговорення музичних акцій, критичних публікацій

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Лекції, семінари, дискусії, моніторинг поточної періодики, підготовка потенційних критичних публікацій.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Лекційні та семінарські заняття проводяться у змішаній формі (аудиторні та на платформі Zoom). Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Messenger. Аналіз поточних музично-критичних публікацій здійснюється на снові електронного ресурсу ЗМІ.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

В підсумковому **оцінюванні знань** студентів враховуються сумлінне ставлення до лекційних занять, активна участь у семінарах та дискусіях, виконання контрольних письмових робіт у формі рефератів, наявність публікацій, підготовлених з викладачем в індивідуальному класі критики.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у семінарах	20
2.	Реферати за обраною тематикою	20
3	Критичні публікації	20
4.	Участь у дискусіях-обговореннях конкретних мистецьких подій	20
5	Участь у поза-аудиторних заняттях....	10
6	Відвідування лекцій	10
	Іспит	
	Всього	100

Критерії оцінювання

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміє аналізувати критичні публікації; виявляє вміння застосовувати теоретичні положення в своїй практичній роботі над критичними текстами; переконливо аргументує свою позицію; має достатню кількість публікацій.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна; має публікації.

C (74–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок; має хоча б одну публікацію і може представити ескізи запланованих критичних робіт.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (64–73) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з проведенням аналізу критичних статей, їх жанровою атрибуцією; з допомогою викладача може аналізувати критичний матеріал, виправляти свої помилки, серед яких значна кількість суттєвих; не має власних критичних публікацій, але має різножанрові тексти, які – за певною доробкою, можуть бути пропонувані для друку в

ММ.

E (60–63) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів; допускає суттєві помилки, не має публікацій, а чернетки потребують значного доопрацювання.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = 2 (незадовільно) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки. Не має ані публікацій, ані ескізів до них

F (1–34) = 2 (незадовільно) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; не відвідував індивідуальних занять; не має ані публікацій, ані спроб щодо створення власної критичної продукції.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

ПОЗА-АУДИТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Відвідування спектаклів, музичних акцій, прес-конференцій, презентацій

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Андрухович Ю. Дезорієнтація на місцевості [Текст] / Ю. Андрухович – Івано-Франківськ : Лілея- НВ, 1999. – 122 с.

Андрухович Ю. Диявол ховається в сирі [Текст] / Ю. Андрухович – К. : Критика, 2006. – 318 с.

Андрухович Ю. Тут похований Фантомас [Текст] / Ю. Андрухович – Брустурів : Дискурс, 2015. – 232 с.

Аньєс Ів. Підручник із журналістики [Текст] / Ів Аньєс – Київ. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2013.– 543 с.

«Два дні й дві ночі — крок в інший час»// цифровий Збірник матеріалів науково-творчої конференції «Фестивальні стратегії нової музики. Одеса, 2019. с. 88-95.
<https://2d2n.art/ua/publication>

Зінькевич О. “Підпоручик без обличчя, але з прізвищем. // Критика. – 2001. – число 10 (48). – С. 25-28.

Зінькевич Олена. Музика говорить мовою нашого часу. // Критика. – 2004. – № 7-8 (81-82). – С. 30-34.

Зінькевич О., Чекан Ю. Музична критика: теорія та методика : Навчальний посібник [Текст] / О. Зінькевич, Ю. Чекан. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 423 с.

Зінькевич Олена. Українська симфонія 1970-80-х рр. Генетико-типологічний аспект. Монографія. Ніжин. 2023. 223 с.

Іванов В. Техніка оформлення газети. Курс лекцій [Текст] / В. Іванов. – К. : Знання, 2000. – 222 с.

Інтелектуальна власність. Словник-довідник [Текст] / Том 1. Авторське право і суміжні права / Уклад.: В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2000. – 356 с.

Каппон Р. Дж. Настанови журналістам Ассошіейтед Пресс: Професійний poradник [Текст] / Р. Дж. Каппон. – К. : Вид. Дім «Києво-Могилянська Академія», 2005. – 158 с.

Кияновська Л. Галицька музична культура XIX – XX століття [Текст] / Л. Кияновська // Чернівці : Книги – XXI, 2007. – 424 с.

Кулик Р. Деякі аспекти оцінки музично-критичної думки на Україні [Текст] / Р. Кулик // Українське музикознавство, вип.7. К., 1972.

Кулик Р. Українська прогресивна музична критика другої половини XIX ст. про творчість російських композиторів [Текст] / Р. Кулик // Українське музикознавство, вип.9. К., 1974.

Кулик Р. Прогресивна українська музична критика другої половини XIX ст. про творчість західноєвропейських композиторів [Текст] / Р. Кулик // Українське музикознавство, вип.11. К., 1976.

Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації [Текст] / Д. Мак-Квейл. – Львів : Літопис, 2010. – 537 с.

Мельник Л. Музична журналістика: теорія, історія, стратегії [Текст] / Л. Мельник. – Львів : ЗУКЦ, 2013. – 384 с.

Міжнародний музичний фестиваль Київ-Музик Фест.1990-1999 [Текст] / Упор. М. Копиця, Г. Степанченко. - К. : Центр музичної інформації НСКУ, 1999. -271 с.

Найдюк Л. «Трансформаційні процеси у жанрі музичної критики» к/д. К., 2019.

Сокальський П.П. Вибрані статті та рецензії [Текст] / П. Сокальський. - К. : Музична Україна, 1977. – 173 с.

Чекан Ю. Доказ та аргументація у музично-критичному тексті [Текст] / Ю. Чекан // Науковий вісник НМАУ, вип.98. - К.: НМАУ, 2011. - С.373 - 386.

Чекан Ю. Інтонаційні практики і комунікативні технології в українській музиці останнього десятиріччя [Текст] Ю. Чекан // Науковий вісник НМАУ, вип.68. – К., 2007. – С. 70-77.

Чекан Ю. Інтонаційний образ світу [Текст] / Ю. Чекан – К. : Логос, 2009. – 226 с.

Чекан Ю. Музична критика в Інтернеті [Текст] / Ю. Чекан // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. Зб. Наук. Праць. Вип.11. ; НАНУ, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – К., 2010. – С. 238–244.

Чекан Ю. Музична критика в сучасному комунікативному середовищі: зміна формату [Текст] / Ю. Чекан // Мистецтвознавчі записки, вип.20. – К. : Міленіум, 2011. – С. 18–25.

Чекан Ю. Правові аспекти діяльності музичного критика [Текст] / Ю. Чекан. – Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип.97. – К. : НМАУ, 2011. – С. 171-179.

Черкашина-Губаренко Марина. «Музика і театр на перехресті епох», тт.1-2. [Текст] / М. Черкашина-Губаренко. - К., 2002.

Швед М. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики [Текст] / М. Швед. – Львів : Сполом, 2010. – 438 с.

Barthes Roland. Mythologies. 1957, Seuil: Paris

Література для обговорення: Збірники критичних статей видатних письменників та композиторів.